

ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ
& ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
για τα ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ
του ΑΝΘΡΩΠΟΥ

«ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΕΣ: ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ & ΝΟΜΟΘΕΤΗΣΗΣ»

Αθήνα, Μάρτιος 2026

Συγγραφή: Ιάσωνας Γουσέτης

Η παρούσα έκθεση αποτελεί μέρος του έργου «#Το_όνομά_της: Συνηγορώντας για τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών» υλοποιείται στο πλαίσιο του προγράμματος Prevent - Preventing gender-based violence and violence against children, με φορέα υλοποίησης την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Το #PREVENT συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση, μέσω του προγράμματος Citizens, Equality, Rights and Values (CERV), το Bodossaki Foundation - Ίδρυμα Μποδοσάκη και το NGO Support Centre - Cyprus με συνολικό ποσό επιχορήγησης €2,3 εκ.

Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου
Βαλτετσίου 39, 10681, Αθήνα
www.hlhr.gr

Φορέας υλοποίησης:

Με τη συγχρηματοδότηση:

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΕΡΓΟΥ

Η συγγραφή και δημοσίευση της έκθεσης «Γυναικοκτονίες Προτάσεις Πολιτικής & Νομοθέτησης» συντονίστηκε από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ) και πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του έργου «#Το_όνομά_της: Συνηγορώντας για τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών».

Τα τελευταία χρόνια όλο και περισσότερες υποθέσεις ανθρωποκτονιών γυναικών βλέπουν το φως της δημοσιότητας. Αν και αυτές οι υποθέσεις χαρακτηρίζονται όλο και πιο συχνά από μία ολοένα και μεγαλύτερη μερίδα της κοινωνίας και των ΜΜΕ ως γυναικοκτονίες, δηλαδή ως φόνοι γυναικών λόγω του φύλου τους, στην Ελλάδα δεν υφίσταται ακόμη η αντίστοιχη ειδική θεσμική αναγνώριση και ποινική μεταχείριση του φαινομένου. Το ενδεχόμενο καθιέρωσης ενός ιδιώνυμου ποινικού αδικήματος της γυναικοκτονίας έχει προκαλέσει έναν έντονο διάλογο μεταξύ θεσμικών φορέων και ακαδημαϊκών. Αναγνωρίζοντας ότι η θεσμική αναγνώριση των γυναικοκτονιών δεν είναι μια απλή διαδικασία, καθώς τίθενται περίπλοκα νομικά ζητήματα και επιφυλάξεις, το έργο αποσκοπεί στην ουσιαστική συμβολή στον ευρύτερο νομικό και πολιτικό διάλογο, λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία και την τεχνογνωσία που έχουν αναπτυχθεί σε χώρες του εξωτερικού όπου έχουν ήδη υιοθετηθεί αντίστοιχες νομοθετικές ρυθμίσεις.

Το έργο «#Το_όνομά_της: Συνηγορώντας για τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών» υλοποιήθηκε στο πλαίσιο του προγράμματος PREVENT, με φορέα υλοποίησης την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Το έργο “Preventing gender-based violence and violence against children” (PREVENT) έχει ως στόχο την πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της βίας κατά των παιδιών, μέσω της στήριξης οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών (ΟΚοιΠ) στην Ελλάδα και την Κύπρο που δραστηριοποιούνται σε αυτούς τους τομείς, καθώς και της ενίσχυσης των γνώσεων, των ικανοτήτων και της βιωσιμότητάς τους. Το PREVENT συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση μέσω του προγράμματος Citizens, Equality, Rights and Values (CERV), το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ με συνολικό ποσό επιχορήγησης €2,3 εκ. Συντονιστής του PREVENT είναι το Ίδρυμα Μποδοσάκη (Ελλάδα), σε σύμπραξη με το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ (Κύπρος).

Οι απόψεις και οι γνώμες που διατυπώνονται εκφράζουν αποκλειστικά τις απόψεις των συντακτών και δεν αντιπροσωπεύουν κατ' ανάγκη τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, του Ιδρύματος Μποδοσάκη ή του Κέντρου Στήριξης ΜΚΟ. Η Ευρωπαϊκή Ένωση, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το Ίδρυμα Μποδοσάκη και το Κέντρο Στήριξης ΜΚΟ δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνοι για τις εκφραζόμενες απόψεις.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ) είναι οργάνωση της κοινωνίας των πολιτών με πολυετή δράση στον τομέα της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η οποία ιδρύθηκε το 1953. Είναι τακτικό μέλος της Διεθνούς Ομοσπονδίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, συμμετέχει στην Εθνική Επιτροπή Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και έχει υπάρξει ιδρυτικό μέλος του Δικτύου Καταγραφής Περιστατικών Ρατσιστικής Βίας και του Μηχανισμού Καταγραφής Άτυπων Αναγκαστικών Επιστροφών. Από το 2011 έως και σήμερα, σε συνεργασία με το Κέντρο Ευρωπαϊκού Συνταγματικού Δικαίου, έχει επιλεγεί από τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA) ως εθνικό σημείο επαφής για την Ελλάδα, με σκοπό τη συγκέντρωση στοιχείων και πληροφοριών σε θέματα θεμελιωδών δικαιωμάτων και διακρίσεων.

Στους τομείς παρέμβασής της, η ΕΛΕΔΑ περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, ζητήματα που αφορούν: τα δικαιώματα των μειονοτήτων, τη μετανάστευση και το άσυλο, την ελευθερία του Τύπου και της έκφρασης, τη ρητορική μίσους και τη ρατσιστική βία, τη δικαιοσύνη και το σωφρονιστικό σύστημα και τις σχέσεις κράτους-εκκλησίας. Τα μέσα με τα οποία εκπληρώνονται οι σκοποί της είναι η έρευνα και η μελέτη των παραβιάσεων των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, η υποβολή προτάσεων και νομοτεχνικών ρυθμίσεων για την επίλυσή τους, η άσκηση συνηγορίας, η στρατηγική επίλυση υποθέσεων, η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης και η εμβάθυνση του δημοσίου διαλόγου γύρω από τα ανθρώπινα δικαιώματα. Ενδεικτικές δράσεις περιλαμβάνουν τη διοργάνωση συζητήσεων και εκδηλώσεων, εκστρατείες συνηγορίας και καμπάνιες σε ζητήματα δικαιωμάτων, εκπαιδεύσεις, νομοθετικές προτάσεις, καθώς και συνέργειες με δίκτυα και φορείς δικαιωμάτων.

Η ΕΛΕΔΑ, τα τελευταία χρόνια, έχει αναπτύξει μια συστηματική δράση γύρω από τα έμφυλα και ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα, με ιδιαίτερη έμφαση στην πρόληψη και καταπολέμηση της έμφυλης βίας, την αποδόμηση στερεοτύπων και την αντιμετώπιση της ρητορικής μίσους. Στο πλαίσιο αυτό, έχει υλοποιήσει έργα όπως το «Η Ισότητα των Φύλων στην Πρώτη Σελίδα» (2022-2023), σε συνεργασία με την Liquid Media, που επικεντρώθηκε σε δράσεις ευαισθητοποίησης και εκπαίδευσης με ειδική στόχευση στο ανδρικό κοινό και το «A New Gender Era» (2023-2024), σε συνεργασία με τη Συμμαχία των Φύλων, που συνέβαλε στην αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων και στην ανάπτυξη νέων θετικών αφηγήσεων σχετικά με το φύλο στην Ελλάδα.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στον απόηχο μιας σειράς εξαιρετικά σοβαρών περιστατικών έμφυλης βίας και γυναικοκτονιών που συγκλόνισαν την ελληνική κοινή γνώμη και έφεραν στο προσκήνιο τα διαχρονικά κενά και ελλείψεις στο σύστημα προστασίας των γυναικών, η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΛΕΔΑ) ξεκίνησε να παρεμβαίνει συστηματικά στα ζητήματα έμφυλης βίας. Η αρχή έγινε το 2021, πρώτα με την κατάθεση των προτάσεων της ΕΛΕΔΑ σχετικά με τα εγκλήματα κατά της γενετήσιας ελευθερίας στο Υπουργείο Δικαιοσύνης και μετά, τον Νοέμβριο του ίδιου χρόνου, με τη δημοσίευση της έκθεση τεκμηρίωσης και προτάσεων πολιτικής, «Γυναικοκτονία: Έμφυλη Βία και Αφαίρεση της Ζωής στο Οικείο Περιβάλλον».

Στα χρόνια που μεσολάβησαν από την πρώτη έκθεση της ΕΛΕΔΑ για τις γυναικοκτονίες έως και σήμερα, αν και το θέμα ερχόταν όλο και πιο συχνά στην επικαιρότητα και στον δημόσιο διάλογο -συνήθως με αφορμή το άκουσμα της είδησης μια ακόμη γυναικοκτονίας- η ελληνική πολιτεία δεν φάνηκε να επιδεικνύει ιδιαίτερα αντανάκλαστικά ή επιμέλεια για την αντιμετώπιση του φαινομένου. Σε μεγάλο βαθμό οι όποιες παρεμβάσεις ήταν μάλλον επικοινωνιακού χαρακτήρα και οι συστάσεις, τόσο του φεμινιστικού κινήματος και των εξειδικευμένων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών, όσο και των επίσημων αρμόδιων φορέων και αρχών, εν πολλοίς, αγνοήθηκαν. Αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής ήταν, αφενός η αμείωτη τέλεση γυναικοκτονιών (και) τα επόμενα χρόνια, κι αφετέρου η ακόμη εντονότερη ανάδειξη της κραυγαλαίας ολιγωρίας των αρχών στην αντιμετώπιση του φαινομένου. Αποκορύφωμα αυτής ήταν η δολοφονία της Κυριακής Γρίβα μπροστά στο Α.Τ. Αγίων Αναργύρων το 2024.

Η ΕΛΕΔΑ, αντιλαμβανόμενη τα γυναικεία και τα έμφυλα δικαιώματα ως μέρος και κρίσιμο πεδίο εφαρμογής των θεμελιωδών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναγνωρίζοντας πως οι γυναικοκτονίες συνιστούν μια θανατηφόρα και συστηματική απειλή απέναντί τους, πύκνωσε τις αντίστοιχες παρεμβάσεις της. Διοργάνωσε σειρά από εκδηλώσεις, τόσο σχετικά με τις γυναικοκτονίες, όσο και για το κίνημα MeToo. Υλοποίησε έργα σχετικά με την ισότητα των φύλων και την καταπολέμηση των έμφυλων στερεοτύπων και προσπάθησε να συμβάλει με όλες της τις δυνάμεις στην ευαισθητοποίηση του κοινού.

Σε αυτό το πλαίσιο κι ενώ το αίτημα για τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών άρχισε να ακούγεται ολοένα και περισσότερο στον δημόσιο λόγο, το 2026, η ΕΛΕΔΑ προχώρησε στην υλοποίηση του έργου #Το όνομά της: Συνηγορώντας για τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών, μέρος του οποίου είναι και το παρόν κείμενο προτάσεων πολιτικής.

Σκοπός του εν λόγω έργου ήταν να ρίξει φως στο φαινόμενο των γυναικοκτονιών στη χώρα μας και να διερευνήσει τους προσφορότερους τρόπους αντιμετώπισης τους, εξετάζοντας, μεταξύ άλλων, κατά πόσο η νομική αναγνώρισή τους μπορεί να συμβάλλει στην αποτελεσματικότερη προστασία των γυναικών.

Σκοπός του παρόντος κειμένου είναι η συμβολή της ΕΛΕΔΑ στον διάλογο που έχει ανοίξει σχετικά με τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών, καθώς και η επικαιροποίηση των προτάσεων της σχετικά με την πρόληψη και την αντιμετώπιση τόσο των γυναικοκτονιών όσο συνολικότερα της έμφυλης βίας.

ΤΟ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΟ ΣΗΜΕΡΑ

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (ΠΟΥ), οι γυναικοκτονίες αποτελούν «Ανθρωποκτονίες γυναικών από πρόθεση επειδή είναι γυναίκες. Διαπράττονται από άντρες αλλά κάποιες φορές συνεργούν και γυναίκες, συνήθως μέλη της ίδιας οικογένειας. Στις περισσότερες περιπτώσεις γυναικοκτονία διαπράττει σύντροφος ή πρώην σύντροφος που συνήθως είχε και μακρόχρονη κακοποιητική συμπεριφορά, απειλούσε, κακοποιούσε ή και εκφόβιζε τη γυναίκα, η οποία πολύ συχνά βρίσκεται σε θέση φυσικής ή και οικονομικής αδυναμίας σε σχέση με αυτόν»¹.

Φυσικά, οι δολοφονίες γυναικών που λαμβάνουν χώρα στο οικείο περιβάλλον ως αποτέλεσμα της ενδοοικογενειακής βίας δεν είναι η μόνη κατηγορία γυναικοκτονιών. Ως γυναικοκτονίες κατηγοριοποιούνται, σύμφωνα με την Διακήρυξη της Βιέννης για τις γυναικοκτονίες, για παράδειγμα, οι θάνατοι γυναικών ή κοριτσιών που προκύπτουν ως αποτέλεσμα της σεξουαλικής βίας, των βίαιων επιθέσεων που σχετίζονται με τις σεξουαλικές προτιμήσεις ή την ταυτότητα φύλου του θύματος, από τον ακρωτηριασμό των γυναικείων γεννητικών οργάνων, των βρεφοκτονιών που γίνονται με βάση το φύλο του βρέφους, στο πλαίσιο του trafficking ή από τη στοχοποίηση των γυναικών σε ένοπλες συγκρούσεις για την τρομοκρατία ή την επίδειξη δύναμης έναντι του αντίπαλου στρατοπέδου².

Για να κατανοήσουμε ολοκληρωμένα το φαινόμενο των γυναικοκτονιών και να αναζητήσουμε τις προσφορότερες λύσεις, πρέπει πρώτα να έχουμε εικόνα του μεγέθους του: σύμφωνα με τον ΟΗΕ, το 2023, μια γυναίκα δολοφονούταν, κατά μέσο όρο, κάθε 10 λεπτά, κάθε μέρα, καθ' όλο το έτος στο πλαίσιο ενδοοικογενειακής βίας (από σύντροφο ή μέλος της οικογένειάς της), χωρίς δηλαδή να συνυπολογίζονται γυναικοκτονίες εκτός του οικείου περιβάλλοντος.

1. World Health Organisation, "[Understanding and addressing violence against women: Femicide](#)", 2012

2. United Nations, Economic and Social Council, "Statement submitted by the Academic Council on the United Nations System, a non-governmental organization in consultative status with the Economic and Social Council: [Vienna Declaration on Femicide](#)", 2013

Αυτές οι δολοφονίες αποτελούσαν το 60% των συνολικών δολοφονιών γυναικών για το έτος 2023³. Γίνεται, λοιπόν, αντιληπτό ότι ο ρυθμός των δολοφονιών γυναικών στο οικείο περιβάλλον (και όχι μόνο) είναι, σε παγκόσμιο επίπεδο, εξαιρετικά υψηλός (συγκρινόμενος με το σύνολο των δολοφονιών γυναικών), αναγκάζοντας μας να διακρίνουμε το φαινόμενο αυτό από τη γενικότερη κατηγορία των ανθρωποκτονιών.

Μάλιστα, ως προς το μέγεθος του φαινομένου των γυναικοκτονιών, πρέπει να επισημανθεί ότι οι στατιστικές αποτυπώνουν μονάχα ένα κλάσμα του πραγματικού αριθμού δολοφονιών των γυναικών λόγω του φύλου τους. Τα περισσότερα στατιστικά δεδομένα καταμετρούν ως «γυναικοκτονίες» μονάχα τις δολοφονίες που λαμβάνουν χώρα στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας, μην συμπεριλαμβάνοντας δολοφονίες γυναικών που προκύπτουν σε άλλα πλαίσια, όπως αυτά που περιγράφει η *Διακήρυξη της Βιέννης*.

Ιδιαίτερα αισθητό είναι το πρόβλημα της στατιστικής αποτύπωσης και στη χώρα μας. Η διάσταση του φαινομένου στην Ελλάδα δεν είναι σαφής κι αυτό διότι η αποτύπωσή του, ελλείψει συγκεκριμένου (νομικού, θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς) ορισμού, είναι μονοσήμαντα προσανατολισμένη στις γυναικοκτονίες που εντάσσονται στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας. Η αποτύπωση των γυναικοκτονιών γίνεται μέσω της συγκέντρωσης του συνολικού αριθμού των γυναικών θυμάτων ανθρωποκτονίας με πρόθεση (άρθρο 299 ΠΚ), σε συνδυασμό με τον νόμο για την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας (Ν. 3500/2006), από όπου προκύπτει η σχέση του θύματος με τον δράστη (πρωην/νυν σύντροφος ή σύζυγος, γιός, εγγονός, κ.ο.κ.).

Ακόμη κι έτσι όμως, τα (περιορισμένα και ελλιπή) στατιστικά ευρήματα είναι ενδεικτικά: σύμφωνα με την πιο πρόσφατη Έκθεση της Γενικής Γραμματείας Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων που αφορά τη βία κατά των γυναικών, μόνο εντός του έτους 2025, καταγράφηκαν δεκαέξι (16) γυναικοκτονίες στην Ελλάδα με δράστη κάποιον άνδρα-μέλος της οικογένειας του θύματος, ήτοι, με βάση τα επίσημα στατιστικά στοιχεία, για το έτος 2025 συνέβαιναν στη χώρα μας περισσότερες από *μια γυναικοκτονίες το μήνα*⁴. Ενδεικτικό ακόμη είναι το γεγονός πως, σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία, ο αριθμός των γυναικοκτονιών στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας αποτελεί το 69,6% των συνολικών δολοφονιών γυναικών για το έτος 2025 στην Ελλάδα, ποσοστό υψηλότερο από το 60% των συνολικών δολοφονιών γυναικών για το έτος 2023 σε παγκόσμιο επίπεδο και το υψηλότερο που έχει καταγραφεί τα τελευταία 16 έτη, για τα οποία διατίθενται τα σχετικά δεδομένα στη χώρα μας, χωρίς να μπορούμε να γνωρίζουμε εάν το υπόλοιπο 30,1% των δολοφονιών γυναικών εμπίπτει ή όχι στον ορισμό των γυναικοκτονιών που δεν συμπεριλαμβάνονται στην ενδοοικογενειακή βία.

3. United Nations Office on Drugs and Crime (UNODC) & UN Women. (2024). [Femicides in 2023: Global estimates of intimate partner/family member femicides](#).

4. Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (2026), "[6η Ετήσια Έκθεση για τη Βία κατά των Γυναικών](#)"

Εάν αναζητήσουμε πηγές πέραν αυτών που προσφέρει η Γενική Γραμματεία με βάση τα στατιστικά της ΕΛ.ΑΣ., όπως για παράδειγμα τα στατιστικά που διατηρεί η ελληνική ομάδα του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου για τη Γυναικοκτονία (European Observatory on Femicide)⁵ και αντιπαραβάλουμε τους αριθμούς, η εικόνα, συνήθως, γίνεται ακόμη πιο ζοφερή⁶. Επιπλέον, αν και, λόγω των περιορισμένων στατιστικών στοιχείων και της μεθοδολογικά ελλειμματικής καταγραφής, δεν μπορούμε να έχουμε σαφή εικόνα για το αν το φαινόμενο βαίνει μειούμενο, αυξανόμενο ή σταθερό, το βέβαιο είναι ότι, με βάση τα στοιχεία από τον Τύπο, συνεχίζει να λαμβάνει χώρα επί μονίμου βάσεως με τις πρώτες γυναικοκτονίες του χρόνου να έχουν καταγραφεί ήδη και για το 2026⁷.

Παραταύτα, οφείλουμε να επισημάνουμε το εξής: έχοντας συνηθίσει να βλέπουμε τη χώρα μας ουραγό σε ζητήματα δικαιωμάτων, μπορεί κανείς ή καμία να εκπλαγεί από το γεγονός ότι, τουλάχιστον με βάση τα επίσημα στατιστικά (και με όλες τις επιφυλάξεις που τα συνοδεύουν), η Ελλάδα δείχνει να αντιμετωπίζει συγκριτικά μικρότερο ζήτημα σε σχέση με τις γυναικοκτονίες από ότι άλλες ευρωπαϊκές ή άλλες τρίτες χώρες. Σύμφωνα με τα δεδομένα της Eurostat, η Ελλάδα δείχνει να έχει συγκριτικά χαμηλά ποσοστά γυναικοκτονιών (στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας), με το ποσοστό των γυναικών που δολοφονούνται από τον σύντροφό ή μέλος της οικογένειας τους να ανέρχεται στο 1,8 ανά εκατομμύριο κατοίκων για το 2023⁸.

Ωστόσο, τα συγκριτικά χαμηλά ποσοστά γυναικοκτονιών (στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας) στη χώρα μας δεν πρέπει να συσκοτίζουν το γεγονός ότι αυτές συνεχίζουν να τελούνται συστηματικά, κάθε χρόνο και κάθε μήνα. Εφόσον η ανθρώπινη ζωή παραμένει το ύψιστο έννομο αγαθό, η προστασία της δεν μπορεί να υπόκειται σε εκπτώσεις και οφείλουν να διερευνηθούν όλες οι πιθανές θεσμικές οδοί που ενδέχεται να κάνουν την προστασία της (γυναικείας, εν προκειμένω) ζωής αποτελεσματικότερη.

Τέτοιες πρωτοβουλίες έχουν ήδη κάνει την εμφάνισή τους σε ευρωπαϊκό επίπεδο τις τελευταίες δεκαετίες, με χαρακτηριστικότερο ίσως παράδειγμα τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης (2011) που προσφέρει ένα αναβαθμισμένο πλαίσιο για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας. Εστιάζοντας, όμως, στο ζήτημα των γυναικοκτονιών και ενόσω οι φωνές που διεκδικούν τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών πληθαίνουν, μια σειρά από χώρες, τόσο σε ευρωπαϊκό επίπεδο, όσο και διεθνώς, έχουν επιλέξει να ενσωματώσουν τις γυναικοκτονίες στο ποινικό τους δίκαιο, σε μια προσπάθεια να ενισχύσουν περαιτέρω την προστασία της γυναικείας ζωής.

5. femicide.gr

6. Βλ. ενδεικτικά: Καρποζήλου, Μ. (2024). "Ο μακρύς κατάλογος των γυναικοκτονιών". Η Καθημερινή. Γαλανοπούλου, Χ. (2024, 25 Νοε). "2020-2024: 123 γυναίκες σαν κι εσένα - Οι γυναικοκτονίες της τελευταίας 4ετίας". Athens Voice.

7. Βοσνάκη, Ε. (2026, 2 Μαρ.). Πρώτη γυναικοκτονία για το 2026 στον Κολωνό; Ampa Lifo.

8. Επεξεργασμένα στατιστικά δεδομένα της Eurostat στο Euronews. (2025, 3 Δεκ). Γυναικοκτονίες: Σε ποιες χώρες της ΕΕ καταγράφονται σταθερά τα υψηλότερα ποσοστά.

Η ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΓΝΩΡΙΣΗ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Μπορεί η νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών να είναι ένα σχετικά πρόσφατο αίτημα στη χώρα μας και συνολικότερα στην Ευρώπη, αλλά οι πρώτες απόπειρες ποινικής μεταχείρισης των γυναικοκτονιών εντοπίζονται, ήδη από τις αρχές του 21ου αιώνα.

Οι νομοθετικές προσπάθειες αντιμετώπισης των γυναικοκτονιών εκκινούν από την Κόστα Ρίκα το 2007, με πολλές από τις χώρες της Κεντρικής και Λατινικής Αμερικής και της Καραϊβικής να θεσπίζουν σχετικές νομικές προβλέψεις από το 2010 και έπειτα.

Σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης δεν υφίσταται νομοθεσία που να αναγνωρίζει ρητά τη γυναικοκτονία ως ξεχωριστό ποινικό αδίκημα. Ωστόσο, με τις φωνές που απαιτούν τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών, και στον απόηχο ιδιαίτερα ειδικών γυναικοκτονιών, πέντε κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν εισαγάγει διατάξεις που διαχωρίζουν τη γυναικοκτονία από άλλες μορφές ανθρωποκτονίας: η Μάλτα (2022), η Κύπρος (2022), το Βέλγιο (2023), η Κροατία (2024) και η Ιταλία (2025).

Κάθε κράτος υιοθέτησε διαφορετική προσέγγιση για τη μεταρρύθμιση της εγχώριας νομοθεσίας ώστε να αντιμετωπίσει αποτελεσματικότερα το φαινόμενο. Σε όλες τις περιπτώσεις όμως οι νόμοι διευκολύνουν τη συλλογή δεδομένων και σχεδόν πάντα (με εξαίρεση το Βέλγιο) αυστηροποιούν τις επαπειλούμενες ποινές.

Πέραν των παραπάνω περιπτώσεων, πρέπει να σημειωθεί ότι και σε άλλα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης οι δολοφονίες γυναικών λογίζονται ως διακεκριμένες περιπτώσεις ανθρωποκτονιών, εάν το κίνητρο του δράστη σχετίζεται με το φύλο του θύματος, όπως για παράδειγμα στην Ισπανία, τη Γαλλία και την Πορτογαλία⁹. Επιπλέον, σημειώνεται ότι γενικότερα στην Ευρώπη τα περισσότερα κράτη που αναγνωρίζουν επιβαρυντικές περιστάσεις στην αντίστοιχη ποινική τους νομοθεσία επιτρέπουν τη συνεκτίμηση κινήτρων που σχετίζονται με το φύλο ή με στενές προσωπικές ή οικογενειακές σχέσεις (συμπεριλαμβανομένου του ιστορικού ενδοοικογενειακής βίας) μεταξύ θύματος και δράστη, κατά τη διάρκεια της έρευνας, της δίωξης και της επιμέτρησης της ποινής για εκ προθέσεως ανθρωποκτονίες γυναικών και κοριτσιών¹⁰.

9. European Parliament. (2025). Violence against women in the EU - State of Play in 2025 (EPRS Briefing No. 772921).

10. OSCE, Trends in Addressing Femicide in the OSCE Region, 2025

Όπως προκύπτει από τη μελέτη των νομικών πλαισίων που έχουν, με τον ένα ή τον άλλο τρόπο, ενσωματώσει τις γυναικοκτονίες στην εκάστοτε έννομη τάξη, προκύπτουν τρεις κύριες νομικές προσεγγίσεις.

Η πρώτη προσέγγιση δεν τυποποιεί τη γυναικοκτονία ως ένα διακριτό έγκλημα, ούτε και την ορίζει. Ωστόσο, παρέχει ορισμένα νομικά εργαλεία, ώστε οι γυναικοκτονίες ή ορισμένες μορφές αυτών, να τιμωρούνται αυστηρότερα. Αυτά τα νομικά εργαλεία, συνήθως παρέχονται σε νόμους που έχουν ως στόχο την αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών ή την αντιμετώπιση της ενδοοικογενειακής βίας.

Η δεύτερη προσέγγιση, εντοπιζόμενη κυρίως στις χώρες του ΟΑΣΕ, αντιμετωπίζει τη γυναικοκτονία όχι ως ένα αυτοτελές, διακριτό ποινικό αδίκημα, αλλά ως επιβαρυντική περίπτωση¹¹. Σε αυτή την προσέγγιση εντοπίζονται δύο επιπλέον διακριτές προσεγγίσεις: η πρώτη ενεργοποιεί τις επιβαρυντικές περιστάσεις της γυναικοκτονίας όταν η ανθρωποκτονία τελέστηκε στο πλαίσιο ενδοοικογενειακής ή/και σεξουαλικής βίας, ενώ η δεύτερη, εστιάζει στο φύλο του θύματος και εξετάζει το κατά πόσο αυτό συντέλεσε ως κίνητρο στην επιλογή του θύματος και την τέλεση της εγκληματικής πράξης - εν προκειμένω της ανθρωποκτονίας. Η δεύτερη υπό-προσέγγιση, όπως σημειώνεται και στη σχετική βιβλιογραφία, μπορεί να χαρακτηριστεί και ως νομοθεσία σχετική με τα εγκλήματα μίσους¹². Ενδεικτικό παράδειγμα αυτής της τελευταία προσέγγισης είναι η Γαλλία που από το 2022 προβλέπει στον Γαλλικό Ποινικό Κώδικα ότι εάν ένα (οποιοδήποτε) έγκλημα τελεστεί λόγω του φύλου, του σεξουαλικού προσανατολισμού ή της πραγματικής ή εικαζόμενης ταυτότητας φύλου, τότε τούτο τιμωρείται αυστηρότερα (συμπεριλαμβανομένου του εγκλήματος της ανθρωποκτονίας).

Τέλος, η τρίτη προσέγγιση η οποία εντοπίζεται κυρίως στη Λατινική Αμερική, προτείνει τη σύσταση ενός ιδιώνυμου (ξεχωριστού) αδικήματος, αυτού της γυναικοκτονίας. Με βάση αυτή την προσέγγιση, η γυναικοκτονία ορίζεται ως εγκληματική πράξη που προβλέπεται ρητά και αυτοτελώς από τον Ποινικό Κώδικα ή με ειδικό νόμο, και τιμωρείται με ειδικές, συχνά αυστηρότερες ποινές σε σχέση με το γενικό έγκλημα της ανθρωποκτονίας.

Πέραν των νομικών προσεγγίσεων όσον αφορά το καθ' εαυτό έγκλημα της γυναικοκτονίας και της ποινικής της μεταχείρισης, είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι οι νόμοι δύνανται -και ορισμένοι το κάνουν- να θεσμοθετούν επιπρόσθετα μέτρα, είτε πρόληψης, είτε καταγραφής του φαινομένου. Αυτό έχει ιδιαίτερη σημασία καθώς η αυστηρότερη ποινική μεταχείριση, από μόνη της, συχνά μπορεί να έχει περιορισμένη αποτελεσματικότητα για την προστασία της ζωής των γυναικών και των θηλυκοτήτων. Αντιθέτως, η αυξημένη πρόληψη έναντι των γυναικοκτονιών και συνολικά της έμφυλης βίας δύναται να προσφέρει πραγματικά αυξημένη προστασία, μειώνοντας αισθητά τις πιθανότητες τέλεσης του συγκεκριμένου εγκλήματος.

11. Ό.π.

12. Ό.π.

Επιπλέον, η συστηματική παρακολούθηση και καταγραφή του φαινομένου είναι επίσης εξέχουσας σημασίας, καθώς μονάχα με αυτόν τον τρόπο μπορεί να γίνει αντιληπτό, σε βάθος χρόνου, ποιες είναι τελικά οι πιο αποτελεσματικές ποινικές τεχνικές αντιμετώπισης των γυναικοκτονιών.

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΝΣΤΑΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Στη χώρα μας η συζήτηση για τις γυναικοκτονίες συνολικά και για την νομική τους αναγνώριση πιο συγκεκριμένα είναι πολύ πρόσφατη. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία, το ελληνικό κοινό συστήθηκε σε μαζικό επίπεδο με την έννοια της γυναικοκτονίας μετά τη δολοφονία της Ελένης Τοπαλούδη το 2018¹², ενώ η πρώτη φορά που τέθηκε ρητά ως αίτημα η νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών στο ελληνικό Κοινοβούλιο ήταν μετά τη δολοφονία της Κάρολαιν στα Γλυκά Νερά το 2021¹⁴.

Η πλειοψηφία του ελληνικού πολιτικού συστήματος υπήρξε αρχικά ιδιαίτερα επιφυλακτική με τον όρο “γυναικοκτονία”, εκφράζοντας αντιρρήσεις για τη χρήση του όρου στο δημόσιο λόγο, μη αντιλαμβανόμενη τους λόγους που έκαναν αναγκαία τη διαφοροποίηση από τον όρο “ανθρωποκτονία”. Σύντομα όμως, με ελάχιστες εξαιρέσεις, οι ενστάσεις κάμφθηκαν και ο όρος επικράτησε τόσο στον κοινωνικό όσο και στον πολιτικό διάλογο. Παρά ταύτα, η πλειοψηφία διατήρησε τις αντιρρήσεις της για την ενσωμάτωση του όρου στο ποινικό δίκαιο, παρόλο που το αίτημα για τη νομική αναγνώριση του όρου “γυναικοκτονία” άρχισε να ακούγεται όλο και περισσότερο στον δημόσιο λόγο και να επιστρέφει συστηματικά στον κοινοβουλευτικό διάλογο με πρωτοβουλία της προοδευτικής αντιπολίτευσης. Ενδεικτικό είναι ότι από το 2021 και έπειτα έχουν κατατεθεί συνολικά τουλάχιστον 5 τροπολογίες και προτάσεις νόμου καθώς και δεκάδες επερωτήσεις στο πλαίσιο του κοινοβουλευτικού ελέγχου για νομική αναγνώριση της γυναικοκτονίας στον Ποινικό Κώδικα, συνήθως ως αντίδραση στο άκουσμα της είδησης της τέλεσης μιας ακόμα γυναικοκτονίας¹⁵.

Τα κύρια επιχειρήματα που χρησιμοποιούνται από την (κυβερνητική) πλειοψηφία που τάσσεται κατά της νομικής αναγνώρισης των γυναικοκτονιών είναι τα εξής:

α) Το έννομο αγαθό που προσβάλλεται μέσω της γυναικοκτονίας είναι η ανθρώπινη ζωή (το οποίο καλύπτεται από το αδίκημα της ανθρωποκτονίας). Ως εκ τούτου δεν αναγνωρίζεται επιπλέον έννομο αγαθό το οποίο προσβάλλεται μέσω της γυναικοκτονίας και άρα

13. Πεπόνη, Α., (2023). «Η υπόθεση της Ελένης Τοπαλούδη». Crime Times, (τ. 21).

14. Γουσέτης, Ι. (2026). “Ο «τραυλός» νομοθέτης: γυναικοκτονίες, πολιτικό σύστημα, θέσεις, αντιθέσεις και μια ωμή πραγματικότητα”. Στο Ι. Γουσέτης (Επιμ.), Νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών: Επιχειρήματα, αντεπιχειρήματα, ερωτήματα και προοπτικές. Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

15. Ό.π.

- β) Παραβιάζεται η αρχή της ισότητας, καθώς προσφέρεται αυξημένη προστασία στις γυναίκες. Ενδεχόμενη αναγνώριση της γυναικοκτονίας δημιουργεί κενό ή υστέρηση στην (ισότιμη) ποινική μεταχείριση/προστασία ορισμένων ανθρώπων.
- γ) Το ά. 299 §1 τιμωρεί την ανθρωποκτονία ανεξαρτήτως φύλου με τη μέγιστη των ποινών.
- δ) Η αντεγκληματική πολιτική κατά των γυναικοκτονιών οφείλει να έχει κυρίως προληπτικό χαρακτήρα.
- ε) Οι αυστηρότερες ποινές δεν συνδέονται απαραίτητα με την τέλεση λιγότερων εγκλημάτων.

Από την άλλη πλευρά, η προοδευτική αντιπολίτευση, που τάσσεται υπέρ της νομικής αναγνώρισης των γυναικοκτονιών απαντά ότι:

- α) Το έννομο αγαθό που προσβάλλεται μέσω της γυναικοκτονίας είναι μεν η ανθρώπινη ζωή, ωστόσο, επιπλέον, η γυναικοκτονία αποτελεί έγκλημα μίσους (ως προς το φύλο του θύματος) στοιχείο που αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του. Ως εκ τούτου η πράξη του δράστη παραμένει το αίτιο της ποινικής τιμωρίας αλλά συνδέεται και με το κίνητρό του.
- β) Το Σύνταγμα επιτρέπει τη λήψη θετικών μέτρων για την προώθηση της ισότητας των φύλων (α. 116§2 Σ).
- γ) Τα ισόβια μπορούν να μειωθούν (λόγω ελαφρυντικών ή άλλων ευνοϊκών για τον δράστη διατάξεων) και ως εκ τούτου ο δράστης δύναται να τιμωρηθεί με δυσανάλογα χαμηλή ποινή.
- δ) Η καταγραφή και η στατιστική αποτύπωση του τυποποιημένου εγκλήματος θα κατευθύνει την πρόληψη και αντιμετώπισή του.

Σε αυτό το πλαίσιο, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, από την πλευρά της αντιπολίτευσης έχουν κατατεθεί μια σειρά από προτάσεις για τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών. Από τις προτάσεις που έχουν κατατεθεί μέχρι τώρα από τα πολιτικά κόμματα, προκύπτουν οι εξής τέσσερις διακριτές νομικές προσεγγίσεις:

- α) Ένταξη των γυναικοκτονιών στο άρθρο 82Α του Ποινικού Κώδικα
- β) Ένταξη των γυναικοκτονιών και του έμφυλου κινήτρου στο άρθρο 299 του Ποινικού Κώδικα
- γ) Δημιουργία ιδιώνυμου εγκλήματος της γυναικοκτονίας
- δ) Μη αναγνώριση της γυναικοκτονίας *per se* αλλά ρητή προσθήκη του φύλου στο άρθρο 82Α του Ποινικού Κώδικα και ειδική μέριμνα ώστε να λαμβάνεται υπόψη το κίνητρο του δράστη ως προς τη σχέση του με το θύμα και οι περιστάσεις υπό τις οποίες τελέστηκε το έγκλημα στο άρθρο 79 του Ποινικού Κώδικα¹⁶.

Η ΘΕΣΗ ΚΑΙ ΟΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ

Η ΕΛΕΔΑ, έχοντας μελετήσει αναλυτικά το ζήτημα της νομικής αναγνώρισης των γυναικοκτονιών, σημειώνει ότι, τόσο οι προσεγγίσεις υπέρ, όσο και κατά αυτής, αρθρώνουν πειστικά επιχειρήματα που βασίζονται σε στέρεο θεωρητικό έδαφος. Επιπλέον, οι διαστάσεις που πρέπει να ληφθούν υπόψη και οι συγκρούσεις δικαιωμάτων που θα πρέπει να σταθμιστούν είναι τόσες που κάνουν τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών μια πολύπλοκη υπόθεση που εκτείνεται πολύ πέραν του ειδικού ζητήματος που ρυθμίζεται. Η άσκηση, γίνεται μάλιστα ακόμη πιο δύσκολη εφόσον αναζητούνται λύσεις που να είναι συμβατές με τους περιορισμούς που τίθενται από τα θεμελιώδη δικαιώματα του νομικού μας πολιτισμού και τις αρχές του κράτους δικαίου.

Η θέση της ΕΛΕΔΑ όσον αφορά τη νομική αναγνώριση των γυναικοκτονιών αντλεί και από τις δύο προσεγγίσεις και προτείνει μια ήπια νομοθετική παρέμβαση που από τη μία πλευρά απαντά στο τραγικά επίμονο φαινόμενο των γυναικοκτονιών και στο καλά τεκμηριωμένο αίτημα της νομικής τους αναγνώρισης και, από την άλλη πλευρά, λαμβάνει υπόψη της, αφενός τα ισχυρά επιχειρήματα κατά αυτής, κι αφετέρου την ανεύρεση της μέγιστης δυνατής κοινωνικής και πολιτικής συναίνεσης, προκειμένου να αναγνωριστεί επιτέλους αυτό που, κατά την κρίση μας, είναι το κομβικότερο: το έμφυλο κίνητρο των δραστών των γυναικοκτονιών.

Ως εκ τούτου η θέση και οι προτάσεις της ΕΛΕΔΑ εκτείνονται σε δύο σκέλη:

Α) Όσον αφορά τη νομοθετική ρύθμιση για τις γυναικοκτονίες η πρόταση που προκρίνεται είναι η ρητή υπαγωγή της λέξης «φύλο» στο άρθρο 82Α του Ποινικού Κώδικα, δίνοντας τη δυνατότητα στον δικαστή να αναγνωρίσει το έμφυλο κίνητρο του δράστη, τόσο στην ανθρωποκτονία, όσο και σε κάθε έγκλημα. Αυτό ακριβώς είναι, άλλωστε, η γυναικοκτονία: η δολοφονία μιας γυναίκας λόγω του φύλου της. Ως εκ τούτου, το άρθρο 82Α του Ποινικού Κώδικα προτείνεται να μετατραπεί ως εξής:

Άρθρο 82Α - Ποινικός Κώδικας (Νόμος 4619/2019)

Έγκλημα με ρατσιστικά χαρακτηριστικά

Εάν έχει τελεστεί έγκλημα κατά παθόντος, η επιλογή του οποίου έγινε λόγω των χαρακτηριστικών φυλής, χρώματος, εθνικής ή εθνοτικής καταγωγής, γενεαλογικών καταβολών, θρησκείας, αναπηρίας, **φύλου**, γενετήσιου προσανατολισμού, ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου, το πλαίσιο ποινής διαμορφώνεται ως εξής:

α) Στην περίπτωση πλημμελήματος, που τιμωρείται με φυλάκιση έως ένα έτος, το ελάχιστο όριο της ποινής αυξάνεται κατά έξι μήνες. Στις λοιπές περιπτώσεις πλημμελημάτων, το ελάχιστο όριο αυτής αυξάνεται κατά ένα έτος.

β) Στην περίπτωση κακουργήματος το ελάχιστο όριο ποινής αυξάνεται κατά δύο έτη.

Μια εύλογη αντίδραση στην παραπάνω πρόταση, η οποία έχει ήδη επισημανθεί από ορισμένες προσεγγίσεις που τάσσονται κατά της νομικής αναγνώρισης των γυναικοκτονιών, είναι ότι η διάσταση του φύλου προβλέπεται ήδη στο άρθρο 82Α του Ποινικού Κώδικα, μέσω της διατύπωσης “ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου”. Ενώ τούτο ισχύει, παρατηρείται ότι στην πράξη οι συγκεκριμένες διατυπώσεις, πιθανόν λόγω της ορολογίας που χρησιμοποιείται, δεν αξιοποιούνται από τα δικαστήρια και ως εκ τούτου πέφτουν σε αχρησία. Έτσι, προτιμάται η ρητή προσθήκη της λέξης «φύλο» που δεν αφήνει περιθώρια παρερμηνείας, ειδικά εφόσον συνοδεύεται από τις απαραίτητες διευκρινίσεις στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, οι οποίες θα μπορούσαν να αξιοποιήσουν τα διεθνή νομικά κείμενα (π.χ. τη Διακήρυξη της Βιέννης) καθώς και τη διεθνή εμπειρία αντίστοιχης νομοθέτησης προκειμένου να εξειδικεύσουν το περιεχόμενο του έμφυλου κινήτρου.

Αυτή η ρύθμιση προτείνεται καθώς με αυτόν τον τρόπο διατηρείται ο ουδετερόφυλος χαρακτήρας του ποινικού δικαίου, δεν γίνεται διάκριση με βάση το φύλο του θύματος ή του δράστη και ταυτόχρονα αναδεικνύεται το γεγονός ότι το έγκλημα σαφώς μπορεί να έχει, μεταξύ άλλων, και έμφυλη διάσταση. Ταυτόχρονα η ποινή του δράστη να μην αλλάζει, δεδομένου ότι η ποινή για την ανθρωποκτονία αυτή τη στιγμή είναι αποκλειστικά ισόβια, ωστόσο, σε περίπτωση που στο μέλλον αυτό αλλάξει, η ποινή της ανθρωποκτονίας με έμφυλο κίνητρο θα είναι αυστηρότερη της βασικής, χωρίς όμως να επηρεάζεται η αναγνώριση (ή μη) των ελαφρυντικών (δεδομένου ότι αυτά συνδέονται με περιστάσεις άσχετες του εγκλήματος). Γίνεται, λοιπόν, σαφές ότι στόχος δεν είναι η *τιμωρητικότητα* αλλά η *αναγνώριση του έμφυλου χαρακτήρα* του εγκλήματος.

Σε πολιτικό επίπεδο, εφόσον οι εκπρόσωποι της κυβερνώσας πλειοψηφίας αλλά και εκπρόσωποι άλλων κομμάτων έχουν εκφράσει τη θέση ότι η διάσταση του φύλου ήδη προβλέπεται στο άρθρο 82Α του Ποινικού Κώδικα, μέσω της διατύπωσης «ταυτότητας ή χαρακτηριστικών φύλου» όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, δεν θα μπορούσε να γίνει κατανοητή η μη αποδοχή της ρητής προσθήκης της λέξης «φύλο» στο αντίστοιχο άρθρο, έστω και εκ του περισσού.

Β) Ενώ η ρητή αναγνώριση του έμφυλου κινήτρου έχει, όπως φάνηκε και παραπάνω, και πρακτική αξία, είναι προφανές ότι κυρίαρχη χρησιμότητά της εντοπίζεται στο συμβολικό και παιδαγωγικό επίπεδο. Η ΕΛΕΔΑ επιμένει ότι το ζήτημα που πρωτίστως πρέπει να απασχολεί, δεν είναι τελικά τόσο η ποινική μεταχείριση του δράστη, αλλά το πώς θα αναπτυχθεί ένα τέτοιο σύστημα πρόληψης και προστασίας που δεν θα επιτρέπει την τέλεση ούτε μιας ακόμα γυναικοκτονίας. Τούτο μπορεί να επιτευχθεί, μονάχα μέσω της αντιμετώπισης της έμφυλης βίας, αφού οι γυναικοκτονίες αποτελούν την πιο ακραία έκφασή της.

Προκειμένου η πολιτεία να αναβαθμίσει τις δράσεις της για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας, τα μέτρα τα οποία θα πρέπει να υιοθετηθούν οφείλουν να εστιάσουν, πρωτίστως, στην εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης¹⁷, η οποία αν και έχει κυρωθεί από την Ελλάδα και έχει ενσωματωθεί στην εθνική νομοθεσία με τον Ν. 4531/2018, ακόμα και σήμερα δεν εφαρμόζεται πλήρως, κάτι το οποίο έχει τεκμηριωθεί αναλυτικά και από τις παρατηρήσεις της Ομάδας Εμπειρογνομόνων για τη Δράση κατά της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (GREVIO) που αποτελεί το ανεξάρτητο σώμα παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο οποίο έχει ανατεθεί να παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και διεξήγαγε την πρώτη διαδικασία αξιολόγησης (βάσης) που πραγματοποιήθηκε στην Ελλάδα¹⁸.

Οι παρατηρήσεις της GREVIO και πολύ περισσότερο οι αναλυτικές προτάσεις της¹⁹ έχουν ήδη δείξει την κατεύθυνση στην οποία πρέπει η ελληνική πολιτεία να κινηθεί και σύμφωνα με την GREVIO, κρίνεται σκόπιμο να υιοθετηθούν μέτρα για τη βελτίωση όλων των θεμελιωδών αξόνων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, δηλαδή την καταγραφή, την πρόληψη, καθώς και την προστασία και υποστήριξη των θυμάτων έμφυλης βίας.

Η ΕΛΕΔΑ καλεί την πολιτεία να υλοποιήσει πλήρως όλες τις συστάσεις της GREVIO. Επιπλέον, προς επίρρωση των συστάσεων και συμπληρωματικά με αυτές, η ΕΛΕΔΑ εκτιμά πως πρέπει να διασφαλιστούν με τη μορφή του επείγοντος τα παρακάτω 12 μέτρα, όπως αυτά έχουν καταγραφεί και εξειδικευτεί και σε προηγούμενη

17. Η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης είναι το πρώτο νομικά δεσμευτικό κείμενο που θέτει κριτήρια για την πρόληψη της έμφυλης βίας.

18. Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence (GREVIO) (2023). [GREVIO Baseline Evaluation Report Greece](#)

19. Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence (Istanbul Convention) (2023), [Recommendation on the implementation of the Council of Europe Convention on Preventing and Combating Violence against Women and Domestic Violence by Greece](#)

παρέμβασή μας²⁰:

1. Άμεση **σύσταση Εθνικού Μηχανισμού Καταγραφής** ο οποίος θα επιφορτιστεί με την ολοκληρωμένη καταγραφή των περιστατικών έμφυλης βίας και γυναικοκτονιών που φτάνουν στις Αρχές²¹. Αντίστοιχη υποχρέωση, άλλωστε, απορρέει και από το άρθρο 11 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.
2. **Ένταξη ειδικού μαθήματος στα σχολεία για τη σεξουαλική αγωγή, το φύλο, τη συναίνεση, τα έμφυλα στερεότυπα** από εξειδικευμένους / καταρτισμένους εκπαιδευτικούς (στο πλαίσιο του άρθρου 14 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης).
3. **Συστηματική εκπαίδευση σε ζητήματα έμφυλης βίας** όλων των εμπλεκόμενων φορέων στη διαχείριση περιστατικών βίας (αστυνομία, δικαστικές αρχές, ιατροδικαστικές αρχές, υγειονομικές υπηρεσίες), στο πλαίσιο του άρθρου 15 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.
4. Βελτιστοποίηση και **ενίσχυση των υφιστάμενων υποστηρικτικών υπηρεσιών με πρωτόκολλα στη βάση των ευρωπαϊκών προτύπων**, αποτελεσματικότερη οργάνωση, απλοποίηση των διαδικασιών και διασύνδεση των διαφορετικών υπηρεσιών, κατάλληλη κατάρτιση και εξειδίκευση του προσωπικού, υποδομές και πόρους προκειμένου να παρέχεται άμεση και αποτελεσματική προστασία (άρθρα 18 και 20 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης)
5. **Αύξηση των Συμβουλευτικών Κέντρων (ΣΚ) στην Περιφέρεια** και ενίσχυσή τους με την περαιτέρω εκπαίδευση και εξειδίκευση όσων τα στελεχώνουν, την παροχή υπηρεσιών διερμηνείας και την ενίσχυσή τους με πόρους (στο πλαίσιο του άρθρου 22 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης).
6. **Αύξηση των ξενώνων ανά την επικράτεια και ενίσχυσή τους**, με κατάρτιση όσων τους στελεχώνουν με επιπλέον υποδομές και πόρους (στο πλαίσιο του άρθρου 23 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης).
7. **Ενίσχυση της Γραμμής SOS 15900** με παροχή διαθέσιμης διερμηνείας και εκπαίδευση όσων στελεχώνουν τη Γραμμή SOS στην απομακρυσμένη διαχείριση περιστατικών (άρθρο 24 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης).
8. Άμεση **δημιουργία Κέντρων Διαχείρισης Κρίσεων για θύματα βιασμών ή σεξουαλικής βίας** (άρθρο 25 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης).

20. Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (2021) "Γυναικοκτονία: Έμφυλη Βία και Αφαίρεση της Ζωής στο Οικείο Περιβάλλον".

21. Τον ρόλο αυτό ενδεχομένως θα μπορούσε να επιτελέσει και η Γενική Γραμματεία Ισότητας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

9. **Παροχή δωρεάν νομικής βοήθειας και δικαστικής εκπροσώπησης στις επιζώσες** έμφυλης βίας με χαμηλά εισοδήματα ή και άλλα κριτήρια ευαλωτότητας στα πρότυπα του θεσμού της Νομικής Βοήθειας (άρθρο 57 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης)
10. **Ίδρυση και λειτουργία Εισαγγελικής Αρχής** επιφορτισμένης με υποθέσεις έμφυλης και ενδοοικογενειακής βίας.
11. **Λειτουργία των ιατροδικαστικών υπηρεσιών του Υπουργείου Δικαιοσύνης, των νοσοκομείων και των πανεπιστημιακών ιδρυμάτων, σε 24ωρη βάση**, επαρκή στελέχωσή τους και διασφάλιση του απαραίτητου υλικοτεχνικού εξοπλισμού
12. **Δημιουργία ιατροδικαστικών υπηρεσιών στα νοσοκομεία όλων των Περιφερειακών Ενοτήτων** της χώρας (ειδικά στις περιπτώσεις όπου δεν υπάρχει άλλη ιατροδικαστική υπηρεσία) και διασύνδεσή τους με τις πρωτοβάθμιες και δευτεροβάθμιες δομές φροντίδας και υγειονομικής περίθαλψης.

